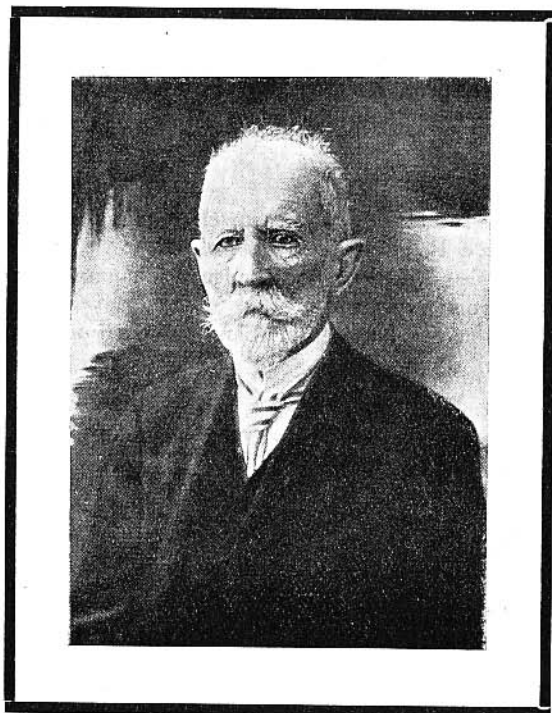

Nekrologja.

Prof. Dr. K. E. Lindeman.

Pierwszego lutego b. r. zmarł w zupełnem osamotnieniu w niemieckiej kolonji Orłow, powiatu Melitopolskiego, gub. Taurydzkiej, Nestor rosyjskich entomologów Prof. Dr. Karol Lindeman.

Prof. K. Lindeman urodził się w Niżnym Nowogrodzie w dniu 26 października 1841 roku. Ojciec K. Lindemana był lekarzem, matka z domu v. Frey, wnuczka sławnego lekarza na dworze Pawła I. Po ukończeniu klasycznego gimnazjum w N. Nowogrodzie K. L. wstąpił na medycynę na Uniwersytecie Kazańskim, z II-go kursu jednak K. L. przeszedł na Uniwersytet Moskiewski, który musiał opuścić z powodu rozruchów studenckich i przenieść się do Petersburga, gdzie pracował u znakomitego prof. K. E. v. Boera, potem K. L. przeszedł do Dorpatu, gdzie złożył egzamin na fakultecie filozoficznym. Po otrzymaniu dyplomu, przyjął posadę nauczyciela nauk przyrodniczych w szkole rolniczej w Mołodecznie Mohyłowskiej gub. W tym czasie K. L. ożenił się z Marją Gerasimowową. Po krótkim pobycie w Mołodecznie K. L. otrzymał posadę asystenta przy katedrze zoologii prof. Borzenkowa

w Pietrowsko-Razumowskiej Akademii (Moskwa). Będąc asystentem, K. L. napisał i obronił magisterską dysertację p. t. „Obzor geograficznego rozproszenia żuków w Rossijskiej Impierii“ (1871), poza tem opublikował szereg prac z dziedziny biologii owadów szkodliwych. W tymże okresie napisał i obronił dysertację p. t. „Monografja korojedów Rosji“ (1875 r. str. 111 z 3 tabl.).

Po ustąpieniu prof. Borzenkowa z Akademii i przejściu do Moskiewskiego Uniwersytetu, K. L., mając 28 lat, objął katedrę zoologii i anatomii porównawczej w Pietrowskiej Akademii, na której pozostawał w ciągu 25 lat aż do upadku i przekształcenia owej słynnej Akademii w roku 1891.

Wówczas K. L. podał się do dymisji, zajął się naukowo-literacką pracą oraz wykładał zoologję w gimnazjum Krejmana oraz w średniej szkole rolniczej w Moskwie.

W 1918 roku K. L. opuszcza Moskwę i przyjeżdża do swego syna Włodzimierza Lindemana, profesora patologii ogólnej na Uniwersytecie Św. Włodzimierza w Kijowie. Podczas walki pomiędzy Denikinem a bolszewikami Kijów został odcięty od świata, prof. zaś Wł. Lindeman z synem pozostawał na lotnisku pod Kijowem. Wówczas rozeszła się pogłoska, na szczęście nieprawdziwa, że syn i wnuk prof. K. Lindemana zostali rozstrzelani. K. Lindeman opuścił Kijów i wyjechał na Krym, gdzie objął katedrę entomologii (opuszczoną przez piszącego niniejsze słowa) na Agronomicznym fakultecie Taurydzkiego Uniwersytetu w Symferopolu. Po zamknięciu owego uniwersytetu, prof. K. L. w 1923 roku opuścił Symferopol i osiedlił się w niemieckiej kolonii Orłow, gdzie spędził ostatnie lata swego pracowitego życia, utrzymując się z niewielkiej emerytury, przeznaczanej przez rząd sowiecki.

W 1926 r. prof. K. L. ogłuchł i oślepił i pozostawał w miejscowym szpitalu na opiece miejscowego lekarza Dr. Dirks'a i siostry tego ostatniego. Nie zważając na owe nieszczęście, prof. K. L. do samej śmierci zachował jasny umysł i nie przestawał pracować, dyktując swej sekretarce popularne prace w językach niemieckim i rosyjskim.

Śmierć w dniu 1 lutego 1929 r. przecięła pasmo jego twórczego życia a miejscowa ludność (koloniści), przedstawiciele miejscowi rządu, oraz delegacje towarzystw naukowych odprowadzili jego zwłoki na cmentarz w kolonii Halbstadt.

Znaczenie prof. dr. K. Lindemana w dziedzinie stosowanej entomologii w Rosji było ogromne. Około 200 prac jego tak ściśle naukowych, jak i popularnych, stanowi jego dorobek. Można śmiało powiedzieć, że wszystkie ważniejsze szkodniki na terenie Rosji były wykryte i pierwszy raz zbadane przez prof. K. Lindemana. Dla przykładu przytoczę niektóre z prac K. L.: „Chlebnyj żuk“ (*Anisoplia austriaca* Hbst.), Monografja 145 str. z rysunk. Moskwa 1880 r. wydanie Dep. Rol.; „Wrednyja nasiekomyja Kubanskoj Oblasti“ Odessa. 1883 r. str. 228; „Obozrenie geograficznego rozproszenia niektórych wrednych nasiekomych“, str. 11, z 4 mapami. (Mem. Soc. Natur.

Moscou. XIV 1883; „Sarancza i sposoby jeja istrieblenja. Sarancza w Kubanskoj Oblasti i organizacja borby s nieju“. Petersb. 1886 r., str. 55, z 3 mapami i 3 rysunkami; „O gławniejszych nasiekomych, wriediaszczych tabaku w Bessarabji“ 128 str. i 5 tablic. Odessa 1888 r.; „Gessenskaja mucha“ Monografja. Czernihow. 1889; „Ueber *Eurytoma hordei*, *E. albinervis*, *Lasioptera cerealis* und ihre Feinde (Bull. de la Soc. de Natur. de Moscou, 1881 r.); „Die am Getreide lebenden *Thrips*-Arten Mittelrusslands. Ibid. 1886“; „Obszczyja osnowanja entomologii“. Petersb. 1902 r. str. 628 z 328 rys.¹⁾

Prof. K. Lindeman wykrył i opisał cały szereg nowych gatunków owadów, które zostały później odnalezione w zach. Europie lub w północnej Ameryce i ustaliły się w nauce pod jego imieniem. K. L. pierwszy odkrył niektóre przejawy życia u owadów lub ich organizacji, które dopiero o wiele lat później stwierdzili zachodnio-europejscy entomologowie (np. strydulacyjny aparat u korników lub to, że szarańcza wędrowna [*Locusta migratoria* L.] jest błotnym nie zaś stepowym owadem i wiele innych).

Spostrzegawczy umysł, znakomity mówca, świetny stylista, prof. K. Lindeman nie pozostawał biernym tak w swym zawodzie, jak i w życiu społecznym. Z otwarciem w roku 1892 Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych w Petersburgu powstała myśl utworzenia Państwowego Entomologicznego Biura, które miało scentralizować wszystkie badania i walkę ze szkodnikami w tak obszernym państwie, jak Rosja, utrudniając i stawiając przeszkody powstającym społecznym (ziemskim) organizacjom ochrony roślin przed szkodnikami (jak gubernjalni entomologowie, stacje entomologiczne, oddziały entomologiczne przy stacjach doświadczalno rolniczych i t. d.). Prof. K. L. z ogromną energją zwalczał myśl o rządowym („kaziennem“) ujęciu owiej palącej sprawy i wypowiedział się za organizacją społecznych (ziemskich) instytucji ochrony roślin. Po myśli prof. K. Lindemana poszły gubernjalne ziemstwa południowej i środkowej Rosji i Państwowe Biuro Entomologiczne musiało się pogodzić z faktem dokonany. Dalej drugą zasługą K. Lindemana jest zwalczanie tak zw. „radykalnego“ sposobu tępienia filoksery w winnicach południowej Rosji i zastąpienie go przez tak zw. „kulturalną metodę“, t. j. przez szczepienie winorośli europejskiej na podkładkach mieszańców (hybrydów) amerykańskich winorośli. Jako ekspert był zaproszony przez rząd rosyjski w 1893 roku znakomity węgierski entomolog Dr. Geza Horwath (Budapeszt), który po zwiedzeniu rejonów winiarskich poparł ideę kulturalnego zwalczania filoksery.

I w życiu społecznym i politycznym K. Lindeman brał czynny udział, jako prezes Moskiewskiego Oddziału Związku 17 października (tak zwanych Oktiabrystów). Tak, kiedy podczas wojny światowej rząd carski zaczął prześladować niemieckich kolonistów i ich gospodarstwom

¹⁾ Spis prac prof. K. Lindemana podany przez Prof. N. N. Bogdanowa-Kałkowa w książce „Russkaja literatura po prykladnoj entomologii“. Leningrad. 1924. Str. 76-79.

zagrażało niebezpieczeństwo rekwizycji, a kolonistom banicja, K. L. z własną energią obronił owych pracowników ziemi.

Czynna, samodzielna natura K. Lindemana zjednała mu wielkie uznanie w szerokich ziemskich kołach i on był stale zapraszany przez ziemstwa dla badania kłeski owadziej, zanim nie potworzyły się miejscowe placówki ochrony roślin, które dzisiaj gęstą siecią pokryły całą Rosję.

Skierniewice 1929.

Prof. Z. Mokrzecki.

Referaty (Bibliographie).

J. Łomnicki. Spis mrówek Lwowa i okolicy. Księga pamiątkowa 50-lecia Gimnazjum IV im. J. Długosza we Lwowie. 1928.

Krytyczny wykaz, obejmujący 40 gatunków, zestawiony na podstawie zbiorów Muzeum im. Dzieduszyckich; tem więcej zasługuje na zanotowanie, że łatwo może ująć uwagi z powodu pomieszczenia w pow. wydawnictwie. K.

J. Łomnicki. Kilka uwag o polskich gatunkach rozpucza. [Einige Bemerkungen über polnische *Liparus* Oliv.-Arten]. Rozprawy i Wiadom. z Muz. im. Dzied. (Acta Musaei Dzieduszyckiani). T. X. 1928.

Skontrolowany na nowo przegląd gatunków, przyczem *integer* J. Ł. uznaje autor za synonim *transsylvanicus* Petri; odpowiednio do powyższego skorygowano i rozszerzono klucz gatunków krajowych. K.

W. Szeliga-Mierzeyewski. Dermaptera et Orthoptera Polonica. Ibidem.

Spis dotychczas z Polski podawanych Skorków i Szarańczaków; obejmuje 88 gatunków tubylczych, 6 zawleczonych i 6 wątpliwych. K.

S. Grochowska. Wykaz Prostoskrzydłych z okolic Gostynina. [Orthoptera Saltatoria aus der Umgebung v. Gostynin]. Ibidem.

29 gatunków i 2 odmiany obejmujący spis, poprzedzony uwagami o ekologii poszczególnych form. K.

R. Kuntze. Przyczynek do znajomości fauny Halticininów (*Coleoptera*) południowo-wschodniej Polski. [Beitrag zur Kenntnis der Halticinen (*Coleoptera*) des südöstlichen Polens]. Ibidem.

Wyniki 4-letnich badań w tej podrodzinie, w czem 5 nowych dla Polski gatunków; nie pomija też autor tak ważnego a nader żmudnego